

Krosno Odrzańskie, dnia 28 lutego 2020 roku

WTZ.032.1.2020.EN

*Sprawozdanie z działalności rehabilitacyjnej
i wykorzystania środków finansowych
Warsztatów Terapii Zajęciowej
w Krośnie Odrzańskim
w 2019 roku*

Sporządziła:

Zatwierdził:

Załączniki:

- 1) Wykonanie wydatków budżetowych w roku 2019
- 2) Informacja o dochodach bieżących i ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2019 roku
- 3) Informacja o wydatkach bieżących i ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2019 roku
- 4) Informacja o wydatkach na wynagrodzenia i pochodne oraz ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2019 roku
- 5) Część opisowa dotycząca realizacji planu wydatków i dochodów w roku 2019
- 6) Zadania zrealizowane w ramach integracji społecznej, obejmujące imprezy integracyjne, sportowe, krajoznawczo-turystyczne i kulturalne organizowane przez Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim oraz imprezy organizowane przez inne jednostki, w których uczestnicy i pracownicy WTZ, w roku 2019, wzięli aktywny udział

1. Informacje ogólne

1.1. Nazwa i adres Warsztatów Terapii Zajęciowej:

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim

ul. Piastów 10h

66-600 Krosno Odrzańskie

1.2. Imię i nazwisko kierownika WTZ: **Ewa Nowicka**

1.3. Jednostka prowadząca WTZ: **Gmina Krosno Odrzańskie**

1.4. Data utworzenia WTZ w Krośnie Odrzańskim: **15.12.2000 r.**

1.5. Data rozpoczęcia działalności przez Warsztaty: **02.01.2001 r.**

1.6. Podstawa działalności:

- **Uchwała Rady Miejskiej Nr XX/153/2000 z dnia 15 grudnia 2000 roku w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pn. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,**
- **Regulamin Organizacyjny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,**
- **Umowa nr 2/WTZ/2010 o prowadzenie i finansowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej z dnia 31.12.2010 pomiędzy Powiatem Krośnieńskim, a Gminą Krosno Odrzańskie,**
- **Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. ze zmianami (Dz.U. 1997 Nr 123 poz. 776 ze zmianami), tekst jednolity (Dz.U. 2018 poz. 511),**
- **Ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw z dnia 10 maja 2018 r. (Dz.U. 2018 poz. 1076),**
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie warsztatów terapii zajęciowej z dnia 25 marca 2004 r. (Dz.U. 2004 Nr 63 poz. 587).**

1.7. Liczba uczestników: **41 osób**

1.8. Liczba pomieszczeń użytkowych zajmowanych przez WTZ: **31**

1.9. Powierzchnia pomieszczeń zajmowanych przez WTZ: **762,57 m²**

1.10. Przystosowanie Warsztatów do potrzeb uczestników: **budynek jest pozbawiony barier architektonicznych i wyposażony w dostosowane dla uczestników łazienki i WC oraz odpowiednią liczbę pomieszczeń do terapii uczestników.**

1.11. Środek transportu: **Volkswagen T5 Caravelle – przekazany przez Gminę Krosno Odrzańskie do użytkowania Warsztatom Terapii Zajęciowej.**

2. Finanse Warsztatów

2.1. Kwota środków uzyskanych na działalność WTZ w 2019 roku: 883.958,25 zł.

Źródła finansowania:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – **741.707,04 zł,**
- Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim - **81.071,00 zł,**
- Gmina Krosno Odrzańskie – **52.126,00 zł,**
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dotacja na realizację zajęć klubowych – **2.700,00 zł,**
- dochody ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników WTZ – **4.854,21 zł,**
- dochody z wynajmu pomieszczeń – **1.500,00 zł.**

2.2. Kwota środków finansowych wydatkowanych na działalność WTZ w 2019 roku wyniosła 883.948,70 zł;

w tym:

- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – **741.697,49 zł,**
- ze Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim - **81.071,00 zł,**
- z Gminy Krosno Odrzańskie – **52.126,00 zł,**
- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dotacji na realizację zajęć klubowych – **2.700,00 zł,**
- z dochodów ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników – **4.854,21 zł,**
- z dochodów z wynajmu pomieszczeń – **1.500,00 zł.**

W budżecie na rok 2019 ujęto dotację i wydatki na realizację projektu pn. „Zajęcia klubowe w WTZ”, tylko na miesiąc styczeń. Dotyczyły one pierwszej edycji programu. Kolejną edycję programu, od 1 lutego 2019 do 31 stycznia 2020 roku, realizowano pozabudżetowo. Szczegółowe sprawozdanie z realizacji programu „Zajęcia klubowe w WTZ”, stanowi oddzielny dokument, który został złożony w Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie w Krośnie Odrzańskim, w dniu 07.02.2020 roku.

Środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz środki własne Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim, przekazywane były na konto Gminy Krosno Odrzańskie, a następnie przez Gminę na wyodrębnione konto Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim. Środki Starostwa w roku sprawozdawczym przekazywane były w transzach miesięcznych, natomiast środki PFRON w transzach kwartalnych. Po zakończeniu każdego kwartału, WTZ składały informację z wydatkowanych środków do PCPR i Urzędu Miasta w Krośnie Odrzańskim. Dodatkowo, co miesiąc,

do Urzędu Miasta składane były finansowe sprawozdania miesięczne na drukach RB 28S i RB 27S oraz kwartalne RBN i RBZ.

Szczegółowe, roczne sprawozdania finansowe z wykonania dochodów i wydatków Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w 2019 roku, stanowią załączniki nr 1-5.

2.3. Procentowy udział poszczególnych wydatków związanych z działalnością WTZ w wykorzystaniu środków finansowych w 2019 roku:

2.3.1. Wynagrodzenia pracowników łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym	58,65%
2.3.2. Umowy zlecenia	3,79%
2.3.3. Narzuty na wynagrodzenia (składki ZUS)	12,17%
2.3.4. Odpisy na ZFŚS	1,54%
2.3.5. Usługi obce (zdrowotne, remontowe i pozostałe)	2,74%
2.3.6. Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	0,26%
2.3.7. Materiały	3,35%
2.3.8. Materiały do terapii	0,62%
2.3.9. Środki żywności	1,64%
2.3.10. Wyposażenie	5,13%
2.3.11. Energia, gaz, woda	4,67%
2.3.12. Koszty dowozu uczestników/eksploatacja samochodu	1,11%
2.3.13. Koszty treningu ekonomicznego	2,83%
2.3.14. Szkolenia	0,04%
2.3.15. Podróże służbowe	0,11%
2.3.16. Wycieczki i rehabilitacja społeczna	0,45%
2.3.17. Koszty ubezpieczenia uczestników	0,14%
2.3.18. Koszty ubezpieczenia majątku	0,52%
2.3.19. Zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych	0,13%
2.3.20. Opłata z tytułu trwałego zarządu	0,01%
2.3.21. Podatek VAT	0,09%
2.3.22. Opłata na rzecz budżetu Państwa	0,01%

2.4. Dochody osiągnięte ze sprzedaży prac i produktów wykonanych przez uczestników WTZ w ramach realizowanego programu terapii oraz z wynajmu pomieszczeń.

W roku sprawozdawczym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim uzyskały dochód ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników, w wysokości **3.136,00 zł**. Środki finansowe pozyskane ze sprzedaży prac uczestników były przekazywane do kasy WTZ wraz z raportami dziennymi z kasy fiskalnej, bądź przelewane przez kupujących bezpośrednio na konto WTZ, na podstawie wystawionej faktury. Następnie w całości przekazywane były na konto dochodowe Gminy Krosno Odrzańskie. Uchwałą nr VIII/59/19 z dnia 15 maja 2019 roku, plan wydatków na rok 2019 został zwiększony także o kwotę **1.718.21 zł** z tytułu dochodów ze sprzedaży prac, wypracowanych w grudniu 2018 roku oraz **1.500 zł** z tytułu wynajmu pomieszczeń w miesiącu grudniu 2018.

Rada Miejska, uchwałami:

- nr VIII/59/19 z dnia 15 maja 2019 roku (4.407,00 zł),
- nr XII/98/19 z dnia 11 września 2019 roku (1.100,00 zł),
- nr XV/132/19 z dnia 28 listopada 2019 roku (848,00 zł),

systematycznie zwiększała plan budżetowy Warsztatów o wpłacone kwoty.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, w porozumieniu z uczestnikami, przeznaczyły wypracowany dochód ze sprzedaży prac uczestników, na pokrycie wydatków związanych z integracją i rehabilitacją społeczną uczestników tej placówki:

- wynajem autokaru do Skąpego na „Piknik rodzinny” – 300,00 zł,
- bilety PKS i PKP dla uczestników na dojazd na Abilimpiadę w Koninie – 208,53 zł
- udział w Olimpiadzie Rękodzieła Artystyczno – Użytkowego w Międzyrzeczu – 120,00 zł,
- bilety wstępu do Papugarni w Zielonej Górze – 356,00 zł,
- bilety wstępu do Cinema City w Zielonej Górze – 420,00 zł,
- wynajem autokaru do Zielonej Góry celem wyjazdu do Papugarni i kina - 525,00 zł,
- udział imprezie integracyjnej „Guliweriada 2019” w miejscowości Długie – 270,00 zł,
- wynajem mikrobusu na imprezę taneczno-integracyjną - 591,09 zł,

- zakup surowców do przygotowania potraw na stoisko wystawiennicze WTZ podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego, w ramach integracji społecznej – 501,36 zł,
- zakup naczyń jednorazowych i pojemników do pakowania potraw na stoisku wystawienniczym WTZ podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego, w ramach integracji społecznej – 114,69 zł,
- zakup nagród dla uczestników biorących udział w turniejach sportowych (kręgli i darta) organizowanych przez WTZ – 559,94 zł,
- opłata za spektakl teatralny z okazji Mikołajek dla uczestników – 750,00 zł,
- zakup pojemników termoizolacyjnych do przechowywania potraw przyrządzanych na jarmarki, kiermasze i inne imprezy integracyjne – 137,60 zł

Dochód uzyskany z tytułu wynajmu pomieszczeń, w wysokości 1.500 zł, został przeznaczony na pokrycie części kosztów związanych z zakupem koła garncarskiego do nowopowstałej pracowni techniczno-ceramicznej.

3. Uczestnicy WTZ

3.1. Liczba uczestników Warsztatów na dzień 31.12.2019 r. - **41 osób**

3.1.1. Liczba uczestników w przedziale wiekowym:

- 21 – 29 - 13 osób (31,70%),
- 30 – 39 - 14 osób (34,15%),
- 40 lat i więcej - 14 osób (34,15%).

3.1.2. Podział ze względu na płeć:

- kobiety - 19 osób (46,34%),
- mężczyźni - 22 osoby (53,66%).

3.1.3. Podział ze względu na zamieszkiwaną gminę:

- z Gminy Krosno Odrzańskie - 28 osób (68,29%),
- z Gminy Dąbie - 3 osoby (7,32%),
- z Gminy Bytnica - 7 osób (17,07%),
- z Gminy Maszewo - 3 osoby (7,32%).

3.1.4. Podział ze względu na stopień niepełnosprawności:

- znaczny - 30 osób (73,17%),
- umiarkowany - 11 osób (26,83%).

3.1.5. Podział ze względu na rodzaj niepełnosprawności:

(z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną, podanych wielkości nie należy sumować)

- choroby psychiczne – 17 osób,
- narząd ruchu - 9 osób (w tym: jedna poruszająca się wyłącznie na wózku inwalidzkim, 3 na wózku i z balkonikiem, 3 o kulach i na wózkach),
- narząd wzroku – 5 osób (w tym 1 osoba niewidoma),
- choroby neurologiczne – 17 osób,
- epilepsja – 7 osób,
- upośledzenie umysłowe – 41 osób,
- choroby układu oddechowego i krążenia – 2 osoby,
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – 8 osób,
- zespół Downa – 5 osób,
- zespół Williama – 1 osoba,
- zespół łamliwego chromozomu X – 1 osoba,
- inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego – 1 osoba.

3.2. Ogólna frekwencja uczestników w zajęciach warsztatów w poszczególnych miesiącach okresu sprawozdawczego:

Miesiąc	Liczba osób uczestniczących w WTZ	Frekwencja na zajęciach wyliczona procentowo
STYCZEŃ	41 osób	78%
LUTY	41 osób	77%
MARZEC	41 osób	74%
KWIECIEŃ	41 osób	77%
MAJ	41 osób	77%
CZERWIEC	41 osób	79%
LIPIEC	Miesiąc urlopowy, wolny od zajęć	
SIERPIEŃ	41 osób	79%
WRZESIEŃ	41 osób	82%
PAŹDZIERNIK	41 osób	80%
LISTOPAD	41 osób	78%
GRUDZIEŃ	41 osób	81%

3.3. Liczba osób, które opuściły placówkę w okresie sprawozdawczym:

3.3.1. Z listy uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, z dniem 01.03.2019 r. wykreślono Pana

Przyczyny opuszczenia Warsztatów:

Pisemna rezygnacja Pana z dnia 01.03.2019 roku.

3.3.2. Z dniem 01.06.2019 r. z listy uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, wykreślono Pana

Przyczyny opuszczenia Warsztatów:

Pogarszający się stan zdrowia i pisemna rezygnacja Pana z dnia 22.03.2019 roku.

3.4. Liczba osób przyjętych do placówki w okresie sprawozdawczym:

3.4.1. Decyzją Rady Programowej WTZ nr 2/08/03/2019 z dnia 8.03.2019 r. (protokół nr WTZ.411.8.2019.ESZ), do udziału w zajęciach terapeutycznych w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, przyjęto na okres próbny od 11.03.2019 do 21.06.2019, Pana Następnie decyzją nr 10/19/06/2019 z dnia 19.06.2019 (protokół nr WTZ.411.22.2019.AS), uczestnik Pan został przyjęty, po okresie próbnym, na czas nieokreślony od dnia 24.06.2019 r.

3.4.2. Decyzją Rady Programowej WTZ nr 9/06/06/2019 z dnia 6.06.2019 r. (protokół nr WTZ.411.20.2019.ŻŻ), do udziału w zajęciach terapeutycznych w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, przyjęto na okres próbny od 7.06.2019 do 30.09.2019, Panią Następnie decyzją nr 11/20/09/2019 z dnia 20.09.2019 (protokół nr WTZ.411.27.2019.AH), uczestniczka Pani została przyjęta, po okresie próbnym, na czas nieokreślony od dnia 01.10.2019 r.

4. Kadra WTZ na dzień 31.12.2019 roku:

4.1. Liczba osób zatrudnionych - 15 osób na umowę o pracę i 4 osoby na umowę zlecenie.

4.2. Liczba etatów – 11,125

4.3. Charakterystyka zatrudnienia:

Stanowisko	Wykształcenie	Tytuł	Etat	Data zatrudnienia	Forma zatrudnienia	Uwagi
Kierownik	wyższe	mgr inż.	1	02.01.2001 r.	Umowa o pracę	
Terapeuta zajęciowy	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	04.02.2019 r.	Umowa o pracę	
Starszy terapeuta zajęciowy	średnie	-	1	18.09.2007 r.	Umowa o pracę	
Instruktor reintegracji zawodowej	średnie	-	$\frac{3}{4}$	08.10.2019 r.	Umowa na zastępstwo	za pracownicę przebywającą na urlopie rodzicielskim
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	01.12.2012 r.	Umowa o pracę	urlop rodzicielski
Główna księgową	średnie	technik	1	01.04.2013 r.	Umowa o pracę	
Starszy terapeuta zajęciowy	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	01.01.2015 r.	Umowa o pracę	
Starszy terapeuta zajęciowy	wyższe	licencjat	1	01.12.2016 r.	Umowa o pracę	
Pracownik socjalny	wyższe	licencjat	$\frac{3}{4}$	27.03.2017 r.	Umowa o pracę	
Kasjer	wyższe	licencjat	$\frac{1}{8}$	01.05.2018 r.	Umowa o pracę	
Kierowca	średnie	-	$\frac{1}{2}$	18.09.2017 r.	Umowa o pracę	
Psycholog	wyższe	mgr	$\frac{1}{4}$	01.12.2019 r.	Umowa o pracę	
Instruktor reintegracji zawodowej	średnie	-	$\frac{3}{4}$	01.02.2019 r.	Umowa o pracę	
Terapeuta zajęciowy	średnie	-	$\frac{7}{8}$	01.10.2018 r.	Umowa o pracę	
Terapeuta zajęciowy	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	01.04.2019 r.	Umowa o pracę	
Fizjoterapeuta	wyższe	licencjat	$\frac{7}{8}$	01.11.2018 r.	Umowa o pracę	w trakcie studiów magisterskich
Sprzątaczką	-	-	-	-	Umowa zlecenie	
Obsługa kotłowni gazowej	-	-	-	-	Umowa zlecenie	
Informatyk	-	-	-	-	Umowa zlecenie	
Konserwator					Umowa zlecenie	

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w 2018, miała miejsce duża fluktuacja kadry, co utrudniało realizację planów pracy i Indywidualnych Programów Rehabilitacji oraz ciągłość w terapii Uczestników. Liczne zmiany kadrowe spowodowane były zmieniającym się rynkiem pracy i niskimi wynagrodzeniami. Rok 2019 charakteryzował się małym zainteresowaniem pracą na stanowisku terapeuta zajęciowy oraz brakiem na rynku pracy osób odpowiednio wykształconych do wykonywania tego zawodu.

5. Działalność Rady Programowej WTZ

5.1. Radę Programową tworzyli następujący pracownicy Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim:

- kierownik (przewodnicząca Rady Programowej),
- terapeuci i starsi terapeuci zajęciowi,
- instruktorzy reintegracji zawodowej,
- psycholog,
- pracownik socjalny,
- fizjoterapeuta.

5.2. Zadania Rady Programowej:

- ustalanie tygodniowych planów pracy,
- kwalifikowanie nowych uczestników do Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- przygotowywanie rocznych Indywidualnych Programów Rehabilitacji dla wszystkich uczestników WTZ,
- dokonywanie semestralnej oceny realizacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji uczestników przy ich udziale, okresowej oceny rocznej i oceny kompleksowej,
- ustalanie składów osobowych poszczególnych grup terapeutycznych,
- określanie wysokości i zasad przyznawania i dysponowania środkami finansowymi związanymi z treningiem ekonomicznym,
- nagradzanie i karanie uczestników,
- podejmowanie decyzji o skreśleniu z listy uczestników Warsztatów.

5.3. Praca Rady Programowej w roku sprawozdawczym:

Posiedzenia Rady Programowej WTZ w okresie sprawozdawczym odbywały się systematycznie i są udokumentowane w formie protokołów. W 2019 roku odbyło się 35 spotkań Rady Programowej.

W dniu 4 stycznia 2019 roku, Rada przeanalizowała zasadność treningu ekonomicznego w formie gotówkowej wobec wszystkich uczestników i określiła wysokość środków finansowych przyznawanych w ramach treningu. Ustalono, że w treningu ekonomicznym w formie gotówkowej będą brali udział wszyscy uczestnicy, a przyznana kwota pozostanie na poziomie z roku ubiegłego i wynosić będzie 60 zł miesięcznie dla każdego uczestnika. W styczniu, członkowie Rady Programowej złożyli sprawozdania z realizacji zadań w 2018 roku i przedłożyli plany pracy na rok 2019, ustalili także składy osobowe poszczególnych grup

terapeutycznych oraz grafik pełnienia dyżurów całonocnych i podczas przerw przez pracowników. Przez cały styczeń Rada Programowa dokonywała rocznej oceny postępów uczestników.

W lutym członkowie Rady Programowej opracowali Indywidualne Programy Rehabilitacji na rok 2019 dla wszystkich uczestników oraz dokonali niezbędnych zmian w przydzielonych wychowanków. W dniu 25 marca 2019 roku odbyło się zebranie Rady Programowej z rodzicami/opiekunami uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej. Tematem zebrania było m.in.:

- przedstawienie nowych pracowników,
- informacja o terapeutach - wychowawcach poszczególnych uczestników,
- ustalenie składu Rady Rodziców na rok 2019,
- podsumowanie realizacji zadań w 2018 roku,
- przypomnienie zasad prowadzenia treningu ekonomicznego w WTZ,
- profilaktyka zdrowotna,
- aktualizacja oświadczeń o przyjmowanych lekach,
- przedstawienie rodzicom kalendarium imprez i zajęć dodatkowych na rok 2019.

Po zebraniu ogólnym, podczas spotkań indywidualnych pracowników z rodzicami, terapeuci zapoznali rodziców z ocenami rocznym i kompleksowymi oraz przedstawili swoje propozycje i przyjęli sugestie rodziców/opiekunów do Indywidualnych Programów Rehabilitacji na 2019 rok.

W czerwcu, lipcu i sierpniu, członkowie Rady Programowej pracowali nad okresową oceną postępów w pierwszym półroczu 2019 roku, przy udziale uczestników.

W okresie sprawozdawczym Rada podjęła 12 decyzji, w tym:

- jedną o ustaleniu wysokości treningu ekonomicznego i liczbie osób mających brać w nim udział,
- dwie o przyjęciu do udziału w zajęciach WTZ na okres próbny,
- dwie o przyjęciu do udziału w zajęciach WTZ na czas nieokreślony, po okresie próbnym;
- jedną o przedłożeniu Burmistrzowi propozycji niezatwierdzenia kandydata do przyjęcia do WTZ z powodu braku wskazania do terapii w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności,
- trzy o przedłożeniu Burmistrzowi propozycji zatwierdzenia kandydatów do przyjęcia do WTZ,
- jedną o skreśleniu z listy uczestników z powodu pogarszającego się stanu zdrowia i pisemnej rezygnacji,

- dwie o nieprzyjęciu do udziału w zajęciach WTZ z powodu braku miejsc.

Ponadto dokonano trzyletniej oceny kompleksowej 9 uczestników.

Na każdym spotkaniu Rady jej członkowie zatwierdzali protokoły z poprzednich spotkań, omawiali plany pracy na cały tydzień oraz sprawy bieżące, dotyczące podstawowej działalności terapeutycznej jednostki i problemów dotyczących uczestników oraz prowadzonej wobec nich rehabilitacji.

6. Sposób realizacji, rodzaje, formy i metody rehabilitacji prowadzonej w WTZ

6.1. WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godz. od 7.00 do 15.00. W roku sprawozdawczym uczestnicy brali udział w zajęciach terapeutycznych, w zależności od możliwości dojazdu, w godzinach od 7.00 do 14.00 lub od 8.00 do 15.00.

6.2. Zgodnie z art.10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej zalicza się do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej. W ciągu całego okresu sprawozdawczego, w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, wspierano **rehabilitację zawodową, społeczną, leczniczą**, a także **psychologiczną** osób z różnymi niepełnosprawnościami, poprzez stosowanie odpowiednich rodzajów, metod, technik i form terapii, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Dla wielu z naszych uczestników, rehabilitacja prowadzona w WTZ była jedyną formą rehabilitacji, w jakiej brali udział w minionym roku.

6.3. Każdy z uczestników realizował Indywidualny Program Rehabilitacji, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu, obserwacji, działań i zachowań w WTZ oraz szczegółowej oceny rocznej. Realizowane w WTZ Indywidualne Programy Rehabilitacji są okresowo oceniane i modyfikowane.

Indywidualny Program Rehabilitacji zawiera:

- rodzaje, metody, techniki i formy rehabilitacji,
- zakres rehabilitacji,
- metody i zakres nauki umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy,
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami,
- planowane efekty rehabilitacji,
- osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

Uczestnicy realizowali swoje Indywidualne Programy Terapii w pracowniach według indywidualnych wskazań i potrzeb. Nad przygotowaniem i realizacją Indywidualnych Programów Rehabilitacji dla poszczególnych uczestników, czuwał terapeuta-wychowawca, we współpracy z całym zespołem terapeutycznym. Każdy terapeuta czy inny pracownik merytoryczny był wychowawcą maksymalnie 5-ciu uczestników i odpowiadał za przygotowanie i realizację Indywidualnych Programów Rehabilitacji, a także ocenę efektów terapii (co pół roku, przy udziale uczestnika) oraz realizacji IPR (raz w roku). Do obowiązków wychowawcy należał także kontakt z rodzicami lub opiekunami prawnymi wychowanków oraz zdawanie relacji Radzie Programowej z procesu rehabilitacji i oceny okresowej wychowanków.

6.4. Rehabilitacja, prowadzona w WTZ, w roku sprawozdawczym odbywała się głównie poprzez terapię zajęciową, prowadzoną w 8 pracowniach terapeutycznych:

- 6.4.1. gospodarstwa domowego,
- 6.4.2. komputerowej,
- 6.4.3. krawiecko-hafciarskiej,
- 6.4.4. artystycznej,
- 6.4.5. techniczno-ceramicznej,
- 6.4.6. florystycznej,
- 6.4.7. gospodarczej,
- 6.4.8. rozwoju osobistego i zawodowego.

6.5. Formy terapii zajęciowej stosowane w Warsztatach Terapii Zajęciowej:

- 6.5.1. grupowa - polegająca na wykonywaniu różnych bądź tych samych zadań przez kilka osób (najczęściej uczestników przebywających w danej pracowni); grupy były tworzone celowo lub powstawały samorzutnie na zasadzie zainteresowań uczestników, lub konieczności dołączenia do grupy w związku z nieobecnością któregoś z terapeutów;
- 6.5.2. zbiorowa - wszyscy uczestnicy wykonują jednocześnie tę samą pracę, chociaż pracują we właściwym dla nich tempie lub biorą udział w tym samym rodzaju terapii, prowadzonej jedną metodą za pomocą tej samej techniki i użyciu tych samych narzędzi; najczęściej były to: społeczności, wyjazdy i wycieczki, imprezy i spotkania z zakresu integracji społecznej;
- 6.5.3. indywidualna – uczestnik wykonuje zadania specjalnie dla niego przeznaczone/przygotowane, dobrane tak, aby korygowały jego zaburzone sfery w sposób indywidualny.

6.6. Rodzaje terapii zajęciowej prowadzonej w WTZ w Krośnie Odrzańskim:

- 6.6.1. ergoterapia – terapia pracą, terapia poprzez zajęcia manualne;
- 6.6.2. socjoterapia – terapia zaburzeń zachowania i zaburzeń emocjonalnych w toku spotkań grupowych, towarzyskich;
- 6.6.3. arteterapia – terapia sztuką, kontakt bierny lub czynny ze sztuką i kulturą.

6.7. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach ergoterapii:

- 6.7.1. bukieciarstwo, florystyka;
- 6.7.2. zielarstwo,
- 6.7.3. ogrodnictwo,
- 6.7.4. hafciarstwo,
- 6.7.5. krawiectwo,
- 6.7.6. tkactwo,
- 6.7.7. dziewiarstwo,
- 6.7.8. ceramika,
- 6.7.9. gastronomia,
- 6.7.10. prace porządkowe.

6.8. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach socjoterapii:

- 6.8.1. ludoterapia/zabawoterapia,
- 6.8.2. terapia ruchem,
- 6.8.3. trening umiejętności społecznych,
- 6.8.4. trening w zakresie czynności życia codziennego,

- 6.8.5. trening ekonomiczny,
- 6.8.6. autoprezentacja,
- 6.8.7. rekreacja,
- 6.8.8. relaksacja,
- 6.8.9. integracja,
- 6.8.10. silwoterapia,
- 6.8.11. metody dydaktyczne,
- 6.8.12. metody behawioralne,
- 6.8.13. profilaktyka uzależnień,
- 6.8.14. profilaktyka zdrowotna,
- 6.8.15. edukacja seksualna.

6.9. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach arteterapii:

- 6.9.1. rysunek,
- 6.9.2. papieroplastyka,
- 6.9.3. rzeźba,
- 6.9.4. sztuki użytkowe,
- 6.9.5. zdobnictwo i dekoratorstwo,
- 6.9.6. muzykoterapia,
- 6.9.7. biblioterapia,
- 6.9.8. filmoterapia,
- 6.9.9. esteterapia.

6.10. Metody terapii prowadzonej w WTZ realizowane były w roku sprawozdawczym za pomocą wybranych przez kadrę merytoryczną **technik terapii**, przy użyciu dostępnych **narzędzi**, zgodnie z Indywidualnymi Programami Rehabilitacji.

6.11. Realizacja planów terapii w poszczególnych pracowniach w okresie sprawozdawczym:

6.11.1. Pracownia artystyczna:

W ramach arteterapii zrealizowano:

- papieroplastykę - zwijanie różyczek z papieru w celu rozwijania zdolności manualnych,
- malarstwo – malowanie pędzlami i tapowanie gąbką elementów drewnianych w celu rozwijania zdolności artystycznych oraz ćwiczenia dokładności i staranności,

- zdobnictwo i dekoratorstwo – ozdabianie pudełek, desek i innych elementów drewnianych różnymi technikami, w tym przyklejania z użyciem kleju na gorąco w celu rozwijania kreatywności, poczucia estetyki oraz nauki bezpiecznego posługiwania się pistoletem do kleju na gorąco i innymi narzędziami;
- biblioterapię – słuchanie i omawianie słuchowisk, czytanie głośne fragmentów książek, wierszy, legend, baśni i ich omawianie – ćwiczenie czytania ze zrozumieniem, ćwiczenie pamięci.

W ramach ergoterapii w tej pracowni, w roku sprawozdawczym, wykorzystywano następujące metody:

- dziewiarstwo – szydełkowanie, robótki na drutach, zwijanie włóczki w kłębki, robienie pomponów i innych ozdób z włóczki – ćwiczenie staranności i dokładności w wykonywanych czynnościach;
- tkactwo – pętelkowanie i zwijanie włóczki oraz tkanie na krośnie, którego celem było nabycie nowych umiejętności przez jednych uczestników i utrwalanie nabytych umiejętności przez innych;
- stolarstwo – szlifowanie ręczne papierem ściernym gotowych elementów drewnianych celem uzyskania poprawy sprawności manualnej uczestników;
- prace porządkowe – segregowanie i układanie materiałów do terapii, zmiatanie (utrwalanie umiejętności posługiwania się miotłą, zmiotką i szufelką), sprzątanie swojego miejsca pracy, w tym zasuwanie krzesła (wyrobienie w uczestnikach nawyku sprzątania miejsca pracy).

W ramach socjoterapii zastosowano:

- silwoterapię – kontakt z przyrodą, przebywanie na łonie natury, pośród drzew, z dala od ruchu ulicznego celem wyciszenia, odprężenia, zrelaksowania, rozładowania napięć, rozluźnienia i uspokojenia, co przynosiło efekt w postaci poprawy zarówno stanu psychicznego, jak i fizycznego uczestników;
- rekreacja – spacer po okolicy związane z wyrabianiem orientacji w terenie oraz rozbudzaniem wrażliwości na piękno przyrody;
- metody dydaktyczne – asymilacja wiedzy (pogadanki, dyskusje), w celu modelowania zachowań społecznie akceptowalnych.

6.11.2. Pracownia florystyczna:

Program rehabilitacji w pracowni florystycznej obejmował ergoterapię, socjoterapię i arteterapię. W ramach rehabilitacji uczestników w roku sprawozdawczym:

- kontynuowano realizację programu oddziaływań terapeutycznych, związanych z rozbudzaniem poczucia piękna i estetyki w otaczającym środowisku oraz usprawnianiem manualnym uczestników, w ramach którego uczestnicy udoskonalali umiejętności wykonywania kwiatów z różnorodnych materiałów oraz ćwiczyli tworzenie kompozycji florystycznych płaskich i przestrzennych z żywych i suszonych roślin, wykonywali stroiki okolicznościowe, a także uczyli się rozpoznawać i nazywać zioła i kwiaty;
- kontynuowano realizację założeń dotyczących kształtowania postaw zawodowych i społecznych, które wpływają na jakość pracy. W roku sprawozdawczym skupiono się na współdziałaniu, bezpieczeństwie oraz prawidłowym wykonywaniu poleceń;
- realizowano zajęcia z aromaterapii – (inhalacja, kominek aromatyczny) jako formę uzupełnienia innych terapii, służącą wyciszeniu, zrelaksowaniu, odprężeniu i pozbyciu się negatywnych emocji;
- realizowano integrację społeczną jako proces włączenia osób z niepełnosprawnością w funkcjonowanie społeczności lokalnej. Zajęcia realizowane były poprzez stawianie uczestników w różnych rolach społecznych i włączanie ich w różne aktywności społeczne (kiermasze, treningi społeczne) i integracyjne (olimpiady, zabawy taneczne, festyny, uroczystości miejskie i patriotyczne);
- ze względu na małe zainteresowanie uczestników, nie zrealizowano zaplanowanych zajęć z zakresu ogrodnictwa i hortiterapii;
- zrealizowano zajęcia z zakresu fitoterapii - rozpoznawanie gatunków ziół, zbiór ze środowisk naturalnych, suszenie, przetwarzanie, wykorzystywanie;
- we współpracy z pracownią gospodarstwa domowego, realizowano naukę wykorzystywania zebranych ziół i roślin;
- we współpracy z pracownią krawiecką, artystyczną, i techniczno-ceramiczną, przygotowano prace okolicznościowe, przeznaczone do sprzedaży na kiermaszach.

6.11.3. Pracownia gospodarstwa domowego:

W ramach zajęć z zakresu gospodarstwa domowego aktywizowano uczestników głównie poprzez ergoterapię i ćwiczenie samodzielności w wykonywaniu czynności życia codziennego. W roku sprawozdawczym zrealizowano:

- kształtowanie i utrwalanie umiejętności przygotowywania stanowisk i organizacji pracy w pracowni,
- naukę planowania menu dla grupy uczestników na cały tydzień,
- układanie listy zakupów i jej realizacja,
- przygotowywanie prostych posiłków:
 - nauka przygotowywania dań z warzyw i owoców sezonowych (posługiwanie się obieraczką, nożem, tarką),
 - nauka obróbki termicznej warzyw (gotowanie, zapiekanie),
 - nauka przedłużania okresu przydatności do spożycia warzyw i owoców – wekowanie (pasteryzowanie), zamrażanie;
 - nauka pieczenia prostych ciast i ciasteczek,
 - nauka wykonywania prostych dań (wyszukiwanie przepisów, dzielenie się swoimi sprawdzonymi przepisami, gotowanie, pieczenie, smażenie),
 - nauka krojenia różnych produktów spożywczych,
 - nauka ekonomicznego wykorzystywania produktów,
- przygotowywanie dań o większym stopniu trudności, w zależności od możliwości psychofizycznych uczestników,
- degustacja przygotowanych dań (doskonalenie umiejętności posługiwania się sztucami, dyskusja na temat smaku przygotowanej potrawy, jej podania i możliwości modyfikowania);
- prace porządkowe:
 - wyrabianie nawyku sprzątanego po sobie,
 - doskonalenie umiejętności i sprawności porządkowania świetlicy WTZ po posiłkach oraz uroczystościach okolicznościowych,
 - porządkowanie swojego stanowiska pracy,
 - porządkowanie pracowni gospodarstwa domowego,
 - nauka doboru ściereczek do wykonywanych czynności porządkowych,
 - nauka umiejętnego używania i doboru środków chemicznych,
 - nauka zastępowania środków chemicznych i czyszczenia przedmiotów domowymi sposobami (soda, ocet),

- kształtowanie i doskonalenie umiejętności mycia naczyń ręczne i w zmywarce,
- nauka obsługi zmywarki, kształtowanie umiejętności i nawyku czyszczenia zmywarki, systematycznego uzupełniania soli, środka nablyszczającego i myjącego,
- utrwalanie umiejętności układania przedmiotów kuchennych w odpowiednich szafkach i szufladach,
- utrzymywanie porządku w lodówce,
- nauka odpowiedniego przechowywania produktów spożywczych,
- doskonalenie umiejętności czyszczenia mebli kuchennych.
- przygotowanie do udziału w Olimpiadzie Rękodzieła Artystyczno - Użytkowego w Międzyrzeczu (przygotowanie warstwowej sałatki owocowej w słoiku i jej estetyczne podanie - udekorowanie);
- przygotowywanie uroczystych posiłków na imprezy okolicznościowe:
 - śniadanie Wielkanocne,
 - spotkanie opłatkowe z okazji Świąt Bożego Narodzenia.

6.11.4. Pracownia komputerowa:

W ramach zajęć w pracowni, w roku sprawozdawczym zrealizowano:

- naukę obsługi komputera, drukarki, skanera i kserokopiarki;
- naukę pracy w edytorze tekstu – Microsoft Word:
 - przepisywanie teksów,
 - kopiowanie i wstawianie tekstu,
 - tworzenie tabel,
 - wykorzystanie narzędzi z paska formatu;
- naukę pisania CV, podań o pracę, postów internetowych, e-maili, usprawiedliwień;
- archiwizację fotografii dokumentacyjnej i pamiątkowej WTZ,
- naukę korzystania z wyszukiwarek internetowych,
- naukę zakładania skrzynek pocztowych, wysyłania i odbierania wiadomości e-mail,
- naukę korzystania z portali społecznościowych,
- doskonalenie sprawności manualnej, refleksu, koordynacji percepcyjno – motorycznej oraz koncentracji uwagi poprzez granie w gry komputerowe,

zręcznościowe i logiczne dla osób z trudnościami w czytaniu i pisaniu oraz osób z zaburzeniami motoryki małej.

6.11.5. Pracownia krawiecko-hafciarska:

W roku sprawozdawczym, w ramach ergoterapii, uczestnicy:

- utrwalali znajomość podstawowych przepisów BHP (bezpieczne użytkowanie przyborów krawieckich, maszyn do szycia i innych sprzętów w pracowni),
- doskonalili umiejętność obsługi wieloczynnościowej maszyny do szycia ćwicząc:
 - włączanie i wyłączanie,
 - zakładanie nici,
 - dobór i ustawienie odpowiedniego ściegu do wykonywanej pracy,
 - zmianę igły i stopki,
 - konserwację;
- uczyli się szyć ręcznie ściegiem przed igłą i ściegiem za igłą,
- uczyli się szyć zabawki i przytulanki z tkanin o różnej fakturze i grubości,
- uczyli się szyć maszynowo rzeczy użytkowe:
 - poduszki,
 - torby na zakupy,
 - kaptcie,
 - poszewki,
 - ozdoby wielkanocne i bożonarodzeniowe;
- doskonalili szycie patchworków,
- uczyli się podstaw szydełkowania (łańcuszek, półsłupek i słupek),
- ćwiczyli haft wstążkowy,
- uczyli się prasować bezpiecznie dla siebie i tkaniny,
- uczyli się reperowania i przerabiania odzieży,
- doskonalili haft przed igłą,
- doskonalili haft gobelinowy na kanwie drukowanej,
- doskonalili haft krzyżykowy na kanwie drukowanej,
- doskonalili technikę filcowania na sucho.

W ramach socjoterapii stosowano metody dydaktyczne – asymilację wiedzy poprzez pogadanki i dyskusje na temat:

- higieny osobistej,
- dostosowania ubioru do pogody i okoliczności,

- zdrowia,
- organizacji czasu wolnego.

W ramach tej pracowni, w roku sprawozdawczym, kształtowano następujące kompetencje zawodowe:

- systematyczność,
- odpowiedzialność za powierzone narzędzia i materiały,
- punktualność,
- nawyk porządkowania miejsca pracy.

6.11.6. Pracownia techniczno-ceramiczna:

Jest to nowa pracownia, która powstała z przekształcenia pracowni ogólnotechnicznej i cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem uczestników.

W ramach rehabilitacji uczestników w tej pracowni, w roku sprawozdawczym:

- Teoretycznie i praktycznie zapoznano uczestników z nowym materiałem twórczym, jakim jest glina oraz z metodami jego obróbki, zdobienia i zastosowania; w toku pracy zostały przekazane uczestnikom informacje na temat pochodzenia gliny, jej wydobywania w naturze i procesów wytwarzania ceramiki metodami ręcznymi z użyciem prostych narzędzi.
- W ramach treningu praktycznego powstały prace ceramiczne o różnym stopniu trudności, zróżnicowanej formie i wielkości.
- Zapoznano uczestników z nieznaną im dotąd formą zdobienia wytworzonych przedmiotów; malowanie szkliwami i angobami oraz sposobem utrwalania wykonanych naczyń ceramicznych, poprzez wypał w specjalistycznym piecu.
- Poprzez pracę z gliną i tworzenie kompletnych prac ceramicznych, zrealizowano program oddziaływań terapeutycznych związanych z rozbudzaniem poczucia estetyki, wrażliwości na sztukę (szczególnie rękodzieło), wytrwałości, cierpliwości i skupienia na wykonywanym zadaniu.
- Szereg podejmowanych czynności manualnych wpłynął na poprawę motoryki małej.
- Kontynuowano realizację założeń związanych z kształtowaniem postaw zawodowych i społecznych; praca w grupie, w nowych okolicznościach wytwórczych, sprzyjała wzmocnieniu współpracy i wzajemnej pomocy oraz pogłębianiu relacji międzyludzkich.

6.11.7. Pracownia gospodarcza:

To także nowopowstała pracownia. Jej utworzenie związane było z likwidacją pracowni plastycznej i położeniem większego nacisku na przygotowanie zawodowe uczestników i ergoterapię.

W ramach tej pracowni przygotowywano uczestników do wykonywania usług sprzątania. Dla niektórych uczestników, część prac porządkowych była nabywaniem zupełnie nowych umiejętności.

W roku sprawozdawczym, poprzez ergoterapię w pracowni gospodarczej, zrealizowano:

- naukę posługiwania się miotłą i mopem,
- naukę opróżniania koszy i wynoszenia śmieci,
- naukę posługiwania się podstawowymi sprzętami gospodarstwa domowego (odkurzacz, żelazko, pralka),
- kształtowanie i utrwalanie umiejętności zastosowania i doboru środków chemicznych,
- kształtowanie umiejętności zamiatania i mycia dużych powierzchni płaskich,
- naukę mycia okien,
- gruntowne uporządkowanie pracowni gospodarczej,
- zaadoptowanie pomieszczenia w piwnicy na pralnię i pracownię gospodarczą do realizacji programu pn. „Zajęcia klubowe w WTZ”.

6.11.8. Pracownia rozwoju osobistego i zawodowego:

Ze względu na podjęcie pracy w spółdzielni socjalnej w 2018 roku przez 5 uczestników, którzy byli przygotowywani w tej pracowni, w roku sprawozdawczym do pracowni rozwoju osobistego i zawodowego trafiły osoby, które wymagały zaadoptowania się w środowisku uczestników WTZ. Główny nacisk położono na rozwój osobisty tych osób.

W ramach rehabilitacji w tej pracowni zrealizowano:

- trening higieny osobistej,
- kształtowanie umiejętności przestrzegania zasad intymności w sytuacji załatwiania potrzeb fizjologicznych, zachowania kolejności czynności niezbędnych do higienicznego załatwiania tych potrzeb oraz zgłaszania i samodzielnego załatwiania potrzeb fizjologicznych,
- kształtowanie umiejętności utrzymania w czystości poszczególnych części ciała,

- trening systematyczności w wykonywaniu czynności higienicznych,
- trening czynności życia codziennego,
- trening przygotowywania prostych posiłków,
- naukę umiejętności współpracy w grupie,
- nauka wykonywania prostych prac porządkowych,
- trening estetycznego spożywania posiłków i zachowania się przy stole,
- kształtowanie nawyku sprzątania po posiłku,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się narzędziami i obsługi sprzętów gospodarstwa domowego,
- nabywanie i utrwalanie wiedzy ogólnej,
- zdobywanie wiedzy na temat własnej osoby (imię, nazwisko, adres zamieszkania),
- poznawanie siebie za pomocą metody Ruchu Rozwijającego W. Sherborne,
- trening przestrzegania zasad bezpieczeństwa i Regulaminu WTZ,
- trening punktualności,
- rozbudzanie aktywności twórczej,
- współpraca w zespole,
- trening komunikowania się,
- rozwijanie umiejętności konsekwencji w działaniu,
- trening koncentracji i skupiania uwagi na zadaniu,
- relaksacje (zmniejszenie napięcia psychicznego i fizycznego, poprawa nastroju i samopoczucia).

6.12. **Rehabilitacja fizyczna:**

Rehabilitacją fizyczną w okresie sprawozdawczym objętych było 41 uczestników. Według ułożonego planu zajęć, uczestnicy korzystali z fizjoterapii 2 do 3 razy w tygodniu. Częstotliwość ćwiczeń podyktowana była stopniem upośledzenia układu ruchowego.

W ramach rehabilitacji ruchowej w 2019 roku prowadzono zajęcia z zakresu:

- motoryki dużej (poprawy ogólnej sprawności fizycznej, normalizacji napięcia mięśniowego, eliminacji przykurczów) w skład tych ćwiczeń wchodziły:
 - ćwiczenia grupowe i indywidualne ogólnousprawniające na materacach, przy drabinkach, w siadzie z wykorzystaniem piłek rehabilitacyjnych, lasek oraz innych przyrządów wspomagających rehabilitację;
 - ćwiczenia wzmacniające górne i dolne partie ciała,

- ćwiczenia poprawiające równowagę i koordynację ruchową,
- ćwiczenia czynne, czynno-bierne, czynne z oporem, siłowe;
- trening stacyjny na przyrządach na sali gimnastycznej: rower, step, bieżnia, orbitrek, ćwiczenia z ciężarkami, ćwiczenia na ławeczce;
- pionizacja uczestników na wózkach (poprawa krążenia, normalizacja napięcia mięśniowego),
- masaż leczniczy i klasyczny (normalizacja napięcia mięśniowego, złagodzenie dolegliwości bólowych),
- nordic walking, doskonalenie techniki chodu, przypomnienie i nauka zasad prawidłowego chodu z kijami,
- hydroterapia (wyjazdy na basen do Gubina, nauka pływania, zabawy w wodzie),
- gra w gry sportowe: Boccia, tenis stołowy, kręgle, piłka nożna;
- motoryki małej (poprawy koordynacji wzrokowo – ruchowej, wzmocnienie mięśni kończyn górnych):
 - ćwiczenia manualne dłoni,
 - układanie układanek konstrukcyjnych o podstawowym, średnim i zaawansowanym stopniu trudności,
 - turniej dart, turniej kręgli, Boccia,
 - gra logiczna „Koło Fortuny”;
- wydolności oddechowej:
 - ćwiczenia wysiłkowe,
 - ćwiczenia oddechowe wykonywane na bieżąco, każdego dnia;
- organizacji czasu wolnego:
 - muzykoterapia (relaksacja),
 - wspólne spacerowanie,
 - gry i zabawy zręcznościowe: rzut lotkami, rzut piłkami, doskonalenie podania i chwytu.

6.13. Uczestnicy mogli także skorzystać z pomocy psychologicznej.

W ramach działań psychologa, najwięcej godzin poświęconych zostało bezpośredniej pracy z uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim. Były to przede wszystkim indywidualne konsultacje, w ramach których odbywały się rozmowy wspierające z uczestnikami znajdującymi się w kryzysie lub innej trudnej sytuacji społecznej bądź emocjonalnej. Spotkania indywidualne często miały również charakter

psychoedukacyjny i dotyczyły m.in. kompetencji społecznych, metod radzenia sobie z napięciem emocjonalnym oraz profilaktyki korzystania z substancji uzależniających. W zależności od wagi problemu, konsultacje miały charakter jednorazowy lub wymagały większej ilości spotkań, celem oceny efektów podjętych działań. Niektórzy uczestnicy regularnie brali udział w indywidualnej terapii psychologicznej. Na regularnych spotkaniach poruszane były m.in. aktualne trudności wynikające przede wszystkim z trudnej sytuacji rodzinnej i zdrowotnej.

Uczestnicy często korzystali również z porad grupowych, gdzie najczęstszą przyczyną interwencji psychologa był konflikt zgłoszony psychologowi przez terapeutę lub uczestnika. Podejmowane wówczas działania miały najczęściej charakter mediacyjny.

W ramach spotkań z psychologiem przeprowadzano również badania psychologiczne, wykonane przy pomocy dostępnych narzędzi oraz testów psychologicznych (m.in. MMSI, WAIS, RAVEN), danych z wywiadu, obserwacji oraz dokumentacji uczestników WTZ. Na podstawie przeprowadzonych badań sporządzono, na prośbę uczestników lub ich opiekunów, 5 opinii psychologicznych.

Poza bezpośrednią pracę z uczestnikami, w okresie sprawozdawczym, psycholog zajmował się również sporządzaniem kompleksowych ocen uczestników oraz protokołów po spotkaniach Rady Programowej WTZ.

6.14. Praca socjalna i trening ekonomiczny realizowane przez pracownika socjalnego

W roku sprawozdawczym, pracownik socjalny realizowała pracę socjalną i prowadziła trening ekonomiczny ze wszystkimi uczestnikami WTZ. Dodatkowo Jej zadaniem było poszukiwanie i pozyskiwanie kandydatów na uczestników WTZ w związku z rotacją uczestników i pojawieniem się wolnych miejsc. W minionym roku przyjęto 2 nowych uczestników.

Trening ekonomiczny odbywał się w formie bezgotówkowej i gotówkowej. Uczestnicy otrzymywali, w ramach treningu ekonomicznego, środki finansowe wypłacane zgodnie z obowiązującym w placówce *Regulaminem Organizacyjnym*. Na początku roku, Rada Programowa ustaliła wysokość środków przeznaczonych na trening ekonomiczny w kwocie 60 zł miesięcznie dla każdego Uczestnika. W celu udokumentowania treningu ekonomicznego, prowadzona była indywidualna ewidencja rozliczeń finansowych. Podstawą rozliczenia wydatkowanych środków była faktura lub paragon podpisany przez uczestnika.

Na początku roku sprawozdawczego Uczestnicy, przy wsparciu pracownika socjalnego, zaplanowali wydatki na cały rok, które zostały ujęte w Indywidualnych Programach Rehabilitacji. W ramach treningu ekonomicznego uczestnicy, w zależności od swoich możliwości i potrzeb oraz założeń w Indywidualnych Programach Rehabilitacji:

- uczyli się wartości pieniądza,
- wypełniania druków w książeczkach oszczędnościowych,
- dokonywali prostych i/lub złożonych zakupów w małych sklepach, drogerii, na bazarze i w supermarketach;
- oszczędzali i planowali wydatki,
- ćwiczyli umiejętność gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi,
- dokonywali operacji na książeczkach oszczędnościowych PKO i kontach bankowych,
- uczyli się dokonywać samodzielnych wyborów i samodzielnego podejmowania decyzji,
- uczyli się dokonywania zakupów przez Internet,
- uczyli się także korzystania i dokonywania zakupu usług (wizyty u fryzjera, kosmetyczki, fotografa itp.)

Wraz z terapeutą zajęciowym z pracowni gospodarstwa domowego, dokonywali zakupów w supermarketach (Biedronka, Netto, Dino, Horex i Polo Market) na potrzeby tej pracowni, wg wcześniej sporządzonej listy.

Nowi uczestnicy zakładali konta oszczędnościowe (od 2016 roku Bank PKO BP zlikwidował możliwość zakładania książeczek oszczędnościowych), a pozostali, w miarę potrzeb, wymieniali zużyte książeczki PKO na nowe.

Poza prowadzeniem treningu ekonomicznego, w ramach szeroko pojętej pracy socjalnej, kształtowane były umiejętności społeczne uczestników. Kształtowanie tych umiejętności oparte było na treningach społecznych, którymi objęci byli wszyscy uczestnicy. Uspołecznienie obejmowało m.in. takie zakresy jak: samodzielność, odpowiedzialność, rozwój umiejętności komunikacyjnych i kontaktów interpersonalnych, korzystanie z instytucji użyteczności publicznej, profilaktykę zdrowotną, dokonywanie samodzielnych wyborów i samodzielne podejmowanie decyzji, a także branie odpowiedzialności za podjęte decyzje. W roku sprawozdawczym duży nacisk położono na profilaktykę zdrowotną poprzez prawidłową dietę. Pracownik socjalny była liderem grupy nieformalnej i odpowiadała za przygotowanie i realizację projektu pn. „Z dobrą dietą po zdrowie”.

Uczestnicy uczyli się także demokracji i samorządności. Wybrali spośród siebie trzech przedstawicieli, którzy ich reprezentowali i pracowali w samorządzie uczestników. Pracownik socjalny edukowała i wspierała ich w tych działaniach.

Ponadto rolą pracownika socjalnego była także praca w środowisku rodzinnym. W miarę potrzeb, odwiedzała rodziny uczestników i prowadziła pracę socjalną, często we współpracy z psychologiem i Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Pracownik socjalny dbała także o wysoką frekwencję uczestników i wspierała ich w nabywaniu przez nich kompetencji zawodowych, takich jak: sumienność, punktualność, usprawiedliwianie nieobecności i spóźnień, dyscyplina pracy, odpowiedzialne wypełnianie obowiązków dyżurnego, przestrzeganie obowiązujących regulaminów i przepisów.

6.15. Rehabilitacja zawodowa

Warsztaty Terapii Zajęciowej, zgodnie z art. 10 ustawy z 1997 roku *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, są formą aktywności wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

W Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, realizacja celów rehabilitacji zawodowej w roku sprawozdawczym, odbywała się przede wszystkim przez stosowanie różnorodnych techniki i metod terapii zajęciowej w ośmiu pracowniach terapeutycznych. W roku sprawozdawczym duży nacisk kładziono na ergoterapię, ale też niezbędną w pracy zawodowej socjoterapię.

W roku sprawozdawczym skupiono się na podtrzymywaniu aktywności zawodowej absolwentów WTZ, którzy podjęli pracę w spółdzielni socjalnej. Po postawieniu spółdzielni socjalnej w stan likwidacji i utracie pracy przez naszych uczestników, podjęto działania wspierające.

Postępy w zakresie rehabilitacji zawodowej poczynione przez uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim w roku 2019, przedstawia punkt 7.1 niniejszego sprawozdania.

6.16. Cele i zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i integracji, realizowane w 2019 roku

Celem rehabilitacji społecznej jest włączenie osób z niepełnosprawnością we wszystkie przejawy życia społecznego, by mogły być i czuć się użytecznym i w pełni wartościowym członkiem społeczności oraz korzystać ze wszystkich dóbr przez nią wytwarzanych, jak również przyczyniać się do ich pomnażania. Jest to proces, który ma na celu możliwie jak największe usamodzielnienie, wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Do tego, aby proces rehabilitacji

społecznej mógł przebiegać i zakończyć się pomyślnie, niezbędna jest wola i przygotowanie, zarówno osoby z niepełnosprawnością, jak i społeczeństwa, które musi chcieć przyjąć tę osobę w swoje kręgi na równych prawach. Dlatego Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim starają się włączać osoby z niepełnosprawnością w życie społeczne i kulturalne gminy i powiatu.

Zarówno uczestnictwo w imprezach okolicznościowych, jak i sam fakt pojawiania się uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w miejscach publicznych, (np. przy okazji realizacji treningów ekonomicznych i społecznych, czy wystaw i kiermaszów prac przez nich wykonanych), wpływa na ogólny wizerunek tych osób wśród ludzi, którzy rzadko mają kontakt z osobami z niepełnosprawnością.

Integralną częścią rehabilitacji społecznej jest przygotowanie całego społeczeństwa do wzajemnego współżycia i współpracy, co też Warsztaty Terapii Zajęciowej czynią poprzez organizację wielu przedsięwzięć kulturalnych, integracyjnych, sportowo-rekreacyjnych, konkursowych, edukacyjnych itp. skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz propagowanie podstawowej wiedzy o osobach z niepełnosprawnością, o ich możliwościach i ograniczeniach oraz ich rehabilitacji.

Postępy w zakresie rehabilitacji społecznej poczynione przez uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim w roku 2019, przedstawia punkt 7.2.

W roku sprawozdawczym, w planie pracy Warsztatów Terapii Zajęciowej przewidziane były także zajęcia z zakresu integracji społecznej, zrealizowane zarówno w - jak i poza godzinami pracy i siedzibą WTZ.

Zadania z zakresu integracji społecznej, w których uczestnicy WTZ wzięli aktywny udział w roku 2019, obejmujące imprezy integracyjne, sportowe, krajoznawcze i kulturalne organizowane przez WTZ w Krośnie Odrzańskim oraz przez inne jednostki, przedstawia załącznik nr 6 do niniejszego sprawozdania.

6.17. Zajęcia klubowe

W 2019 roku, w ramach oddzielnego programu, kontynuowane były zajęcia klubowe dla uczestników będących absolwentami WTZ, którzy opuścili placówkę w celu podjęcia zatrudnienia oraz dla osób oczekujących na przyjęcie do WTZ.

Od 1 lutego 2019 roku do 31 stycznia 2020 roku, w WTZ w Krośnie Odrzańskim, realizowany był program „Zajęcia klubowe w WTZ” dla 8 absolwentów i dwóch osób oczekujących na przyjęcie do placówki (łącznie 10-ciu osób), finansowany ze środków PFRON. Zadanie to realizowane było pozabudżetowo, w ramach oddzielnego programu.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji programu „Zajęcia klubowe w WTZ”, stanowi oddzielny dokument, który został złożony w Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie w Krośnie Odrzańskim, w dniu 07.02.2020 roku.

6.18. Zastosowane przez zespół terapeutyczny WTZ, metody nagradzania uczestników za zaangażowanie, aktywność i osiągnięcia w realizacji Indywidualnego Programu Rehabilitacji:

- pochwały indywidualne,
- pochwały na forum podczas społeczności,
- pochwały przekazywane rodzicom/opiekunom,
- dyplomy,
- nagrody rzeczowe (w konkursach),
- wyjazdy i wyjścia dla wyróżnionych uczestników na imprezy kulturalne i integracyjne z ograniczoną ilością osób.

6.19. Zastosowane przez zespół terapeutyczny WTZ, metody karania uczestników za nieprzestrzeganie Regulaminu WTZ:

- upomnienia słowne terapeutów,
- upomnienia słowne kierownika WTZ,
- notatki służbowe,
- jednodniowe zawieszenia w prawie uczestnika.

7. Efekty i postępy w terapii uczestników:

7.1. W zakresie rehabilitacji zawodowej, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniły 33 osoby.

Rehabilitacja zawodowa			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Dojrzałość i umiejętności zawodowe	Dyscyplina pracy i przestrzeganie regulaminu WTZ	6
		Samodzielność	2
2.	Sfera intelektualna	Nauka nowych umiejętności	1
		Wzbogacenie wiedzy na temat zakładów pracy	1

Rehabilitacja zawodowa			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
3.	Postawa zawodowa	Nabywanie nowych umiejętności	13
		Odpowiedzialność	3
		Dbłość o materiały i narzędzia	8
		Staranność i dokładność	7
		Kontynuacja pracy bez pomocy instruktora	7
		Podczas pracy nie przeszkadza innym	2
4.	Zasoby	Czyta i pisze	8
		Podstawy ekonomii i sprzedaży bezpośredniej	1
5.	Motoryka	Sprawność manualna	5
6.	Tempo pracy	Szybkość w wykonywaniu czynności	1

7.2. W zakresie rehabilitacji społecznej, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniły 23 osoby.

Rehabilitacja społeczna			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Sfera intelektualna	Organizacja czasu wolnego	1
		Zainteresowania poznawcze i kulturalne	9
		Intelektualny rozwój człowieka	3
2.	Sfera społeczna	Harmonijne współzycie w grupie	6
		Tworzenie więzi i przyjaźni	1
		Umiejętność komunikowania się	3
3.	Sfera emocjonalno - motywacyjna	Motywacja do pracy	3
		Równowaga emocjonalna	9
		Nawiązywanie prawidłowych relacji	7
		Umiejętność rozwiązywania swoich problemów	3
4.	Ogólny stan zdrowia	Profilaktyka uzależnień	5
		Profilaktyka zdrowotna	1

7.3. W sferze zaradności osobistej i samodzielności, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniło 17 osób.

Czynności życia codziennego i ogólna zaradność		
L.p.	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Umiejętność dysponowania pieniędzmi i planowania wydatków	13
2.	Utrzymanie porządku w swoim najbliższym otoczeniu	8
3.	Orientacja w elementarnych zasadach życia codziennego	1
4.	Ubierani się stosownie do pogody	1

8. Informacja o decyzjach podjętych przez Radę Programową po ocenie kompleksowej realizacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji uczestników

Rada Programowa w 2019 roku dokonała kompleksowej oceny 10 uczestników. W stosunku do dwóch osób podjęto decyzję o przedłużeniu uczestnictwa w terapii ze względu na okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia. Natomiast w przypadku pozostałych 8 osób, Rada Programowa podjęła decyzję o przedłużeniu ich uczestnictwa w rehabilitacji w Warsztatach Terapii Zajęciowej, ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji.

9. Prowadzona w Warsztatach dokumentacja merytoryczna:

- Regulamin Organizacyjny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,
- plany pracy w poszczególnych pracowniach,
- dzienniki zajęć prowadzone przez pracowników WTZ,
- dokumentacja, stanowiąca podstawę do zakwalifikowania osoby z niepełnosprawnością do uczestnictwa w WTZ (podanie o przyjęcie, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności),
- dokumentacja z przebiegu treningu ekonomicznego,
- Indywidualne Programy Rehabilitacji,
- półroczne i roczne indywidualne arkusze oceny postępów w rehabilitacji zawodowej i społecznej,
- kompleksowe oceny trzyletnie,

- notatki służbowe,
- opinie psychologiczne,
- sprawozdania roczne z realizacji zadań w poszczególnych pracowniach,
- sprawozdania roczne z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych,
- sprawozdania z poszczególnych treningów lub zadań dodatkowych,
- protokoły ze spotkań Rady Programowej Warsztatów,
- protokoły spotkań członków Rady Programowej z rodzicami/opiekunami prawnymi uczestników.

10. Współpraca z rodzinami lub opiekunami uczestników

10.1. Formy kontaktów i współpraca z rodzinami uczestników zrealizowane w roku sprawozdawczym:

- indywidualne rozmowy w WTZ,
- rozmowy telefoniczne,
- korespondencja pisemna,
- wizyty w domu rodzinnym uczestników,
- spotkania z Radą Programową Warsztatów (w okresie sprawozdawczym, odbyło się jedno zebranie z rodzicami/opiekunami uczestników WTZ, w dniu 25 marca 2019 r.);
- uczestnictwo w imprezach okolicznościowych organizowanych przez Warsztaty (Dzień Kobiet, Dzień Pracownika Socjalnego, piknik rodzinny z okazji Dnia Matki i Dnia Ojca).

10.2. Rodzaje pomocy świadczonej rodzinom uczestników:

- pomoc w rozwiązywaniu spraw dotyczących zdrowia uczestników Warsztatów i zmniejszających skutki ich niepełnosprawności,
- pomoc przy rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny,
- pomoc w sprawach prowadzonych przed orzecznictwem o niepełnosprawności,
- udzielanie informacji o możliwościach otrzymania pomocy finansowej ze środków PFRON w ramach programów celowych i zadań zleconych samorządom terytorialnym oraz pomoc w przygotowaniu stosownych wniosków,
- wyszukiwanie i rekrutowanie do projektów skierowanych do osób z niepełnosprawnością, realizowanych przez inne jednostki,
- udzielanie informacji o przysługujących prawach.

10.3. Uczestnictwo rodziców i opiekunów uczestników w życiu Warsztatów:

- praca w Radzie Rodziców,
- współorganizowanie i uczestnictwo w imprezach okolicznościowych (Dzień Kobiet, Dzień Pracownika Socjalnego, piknik rodzinny z okazji Dnia Matki i Dnia Ojca).

11. Współpraca z organizacjami i środowiskiem lokalnym

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w roku sprawozdawczym współpracowały z:

- samorządami na szczeblu gminy, powiatu i województwa;
- wójtami i sołtysami,
- instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością,
- pracodawcami,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej w Zielonej Górze,
- Dowódcą Garnizonu Krosno Odrzańskie i 5 Kresowym Batalionem Saperów,
- Komendantem i Zastępcą Komendanta oraz Kierownikiem Sekcji Wychowawczej, Wojskowego Oddziału Gospodarczego,
- Oddziałem Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych przy szpitalu w Ciborzu,
- Centrum Artystyczno Kulturalnym ZAMEK w Krośnie Odrzańskim,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dąbiu,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bytnicy,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Maszewie,
- Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Krośnie Odrzańskim,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej z województwa lubuskiego,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej z innych województw,
- Ogólnopolskim Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia „Integracja” w Krośnie Odrzańskim i Gubinie,
- Domem Pomocy Społecznej w Szczawnie,
- Środowiskowymi Domami Samopomocy z województwa lubuskiego,
- Spółką z o.o. HOMANIT,
- Krośnieńską Spółdzielnią Socjalną „Rzeka”,

- szkołami i przedszkolami z terenu gminy i powiatu,
- lokalnymi mediami.

12. Pozyskane środki zewnętrzne w ramach współpracy z instytucjami, organizacjami i środowiskiem lokalnym:

- na pokrycie kosztów remontu i doposażenia WTZ oraz zwiększenie wynagrodzeń pracowników:
 - **52.126,00 zł ze środków Gminy Krosno Odrzańskie;**
- na realizację programu pn. „Zajęcia Klubowe w WTZ” od 1 lutego 2019 do 31 stycznia 2020:
 - **46.000,00 zł ze środków PFRON.**

We współpracy ze Stowarzyszeniem Pracowników i Przyjaciół Warsztatów Terapii Zajęciowej SYNERGIA, oraz grupami nieformalnymi, na realizację zadań dodatkowych pozyskano:

- na realizację projektu pn. „Szlakiem Piastów po pierniki”:
 - **18.000,00 zł** ze środków Województwa Lubuskiego przy udziale Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze,
 - **9.180,00 zł** ze świadczeń pieniężnych od odbiorców zadania publicznego,
 - **434,00 zł** ze środków własnych Stowarzyszenia SYNERGIA;
- na realizację projektu pn. „Z dobrą dietą po zdrowie”:
 - **3.000,00 zł** ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w ramach projektu pt. „Startuj z FIO – Nowy Początek”,
- na realizację projektu pn. „Dobry Zespół – skuteczna rehabilitacja”:
 - **4.000,00 zł** ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w ramach projektu pt. „Startuj z FIO – Nowy Początek”.